

Pályázati felhívás a Vallásszabadság Emlékművének megvalósítására

A pályázat kiírója:

Magyar Unitárius Egyház

A pályázat célja:

Az Erdélyi Országgyűlés 1568. január 13-án, Tordán hozott vallásügyi határozatának, a vallásszabadság törvénye kihirdetésének emléket állító köztéri alkotás elkészítése.

A pályázat meghirdetése: 2017. március 31.

Javaslat az emlékmű elhelyezésére és kialakítására:

A köztéri képzőművészeti alkotás javasolt helyszíne a tordai római katolikus templom déli homlokzatának nyugati térfelén található, magas fákkal beültetett, kis trapéz alakú zöldövezet. (*helyszínrajz 1. sz. melléklet, fotódokumentáció 2. sz. melléklet*)

A szobor jellegére vonatkozó előzetes elvi javaslatok:

Az emlékmű formai megfogalmazása a vallásszabadság eszmei tartalmának ismeretében (*3. sz. melléklet*) a szobrászművész feladata. Javasoljuk, hogy az emlékmű megfeleljen az emberi léptéknek, nonfiguratív, kortárs művészeti nyelvezetnek megfelelő köztéri alkotás legyen.

A szobor anyaga, mérete

Az emlékműnek illeszkednie kell az épített és természeti környezethez

Az anyag szabadon választható, figyelembe véve a tartósság szempontjait (természeti és emberi környezet kihívásai) fém (pl. bronz), kő (pl. homokkő, márvány stb.)

Mérete legyen emberléptékű: kb. 2–4 méterig.

A pályázattal kapcsolatos tudnivalók:

A szobor megtervezésére és kivitelezésére a Magyar Unitárius Egyház nyílt pályázatot ír ki.

A pályázaton olyan művészeti alkotómunkával foglalkozó természetes vagy jogi személy, képző- és alkotóművész, szobrász vehet részt, aki vállalja a pályázati kiírás feltételeit.

A kivitelezésre kerülő pályamű kiválasztása két lépésben történik. Az első fordulóban legjobbnak ítélt pályaművek közül – a meghatározott további feltételek alapján – kerül kiválasztásra a kivitelezendő alkotás.

A pályamunkák benyújtásának határideje: 2017. május 2.

(A Magyar Unitárius Egyház székhelyén – Kolozsvár, 1989. december 21. utca 9. szám – személyesen, vagy postai úton lehet benyújtani az alábbi címen: Postacím: 400105 Kolozsvár / Cluj-Napoca, postafiók 24.)

A pályamunkák benyújtásának formai követelményei (*tartalmi követelmények, benyújtandó dokumentumok*):

Látványterv: legalább négy (4) nézetből készült rajz vagy fotó, fotómontázs vagy kollázs, amelyek közül legalább egy nézeten az alkotás főbb méretei egyértelműen feltüntetésre kerülnek (szoborméret és a műalkotás befoglaló méretei) A terveket A4-es méretben kérjük beküldeni.

Műleírás: művek anyagának, technikájának pontos leírása, költségbecslés, ütemterv a megvalósítás függvényében (határidő: 2017. november 15.)

Eredményhirdetés és a nyertes pályamunkák bemutatása: 2017. május 15.

A nyertes pályaművek esetén benyújtandó további dokumentumok:

Makett: a helyszíntre tervezett műalkotás M=1:5 léptékű fehér színű makettje.

Költségbecslés: a megvalósítás részletes költségbecslése.

Látványterv: 3 különböző nézetből, A3-as méretben, és legalább 4 nézetből készült fotó, amelyek közül egy nézeten az alkotás főbb méretei egyértelműen feltüntetésre kerülnek (szoborméret és a műalkotás befoglaló méretei).

Műleírás: a művek anyagának, technikájának pontos leírása.

Elhelyezés: a mellékelt helyszínrajzba beillesztett szobor helyzete A3-as méretben.

Részletes ütemterv a megvalósítás függvényében (határidő: 2017. november 15.)

Határidő: 2017. június 15.

A műalkotás elkészültének végső határideje: 2017. november 15.

Díjazás:

Az első forduló öt (5) legjobbnak ítélt pályaműve **200 euro** díjazásban részesül.

A második fordulóba jutott, legfeljebb öt pályázó közül kiválasztott pályamű elnyeri a kivitelezés jogát.

Elbírálás:

A pályaműveket a Magyar Unitárius Egyház és a Barabás Miklós Céh által felállított bizottság bírálja el. A bíráló bizottság döntéséről a Magyar Unitárius Egyház írásban értesít valamennyi pályázót.

Egyéb feltételek:

A mű megvalósítására csak a pályázat pozitív elbírálását, ill. elkészítésére és kivitelezésére vonatkozó szerződés megkötését követően kerülhet sor.

A kiíró fenntartja magának a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa, és emiatt nem ad ki megbízást a megvalósításra.

A pályázó nyilatkozik arról, hogy a pályaművel korábban más pályázaton nem vett részt.

Egy alkotó akár több eredeti, erre a célra készített pályaművel is jelentkezhet.

Az elhelyezéshez szükséges engedélyeket Torda Városi Önkormányzata adja ki, a folyamatot a Magyar Unitárius Egyház adminisztrálja. A pályázati kiírás formai és tartalmi feltételeinek nem megfelelő, valamint a határidő után érkező pályamunkák nem kerülnek elbírálásra.

A pályázattal kapcsolatos **részletes információk** Bálint Róbert Zoltán előadó-tanácsostól kérhetők a fohatosagihivatal@unitarius.org elektronikus postacímen vagy a 0264/593236 vagy 0747087901 telefonszámokon.

MELLÉKLETEK

1. HELYSZÍNRAJZ

PLAN DE AMPLASAMENT SI DELIMITARE AL CORPULUI DE PROPRIETATE

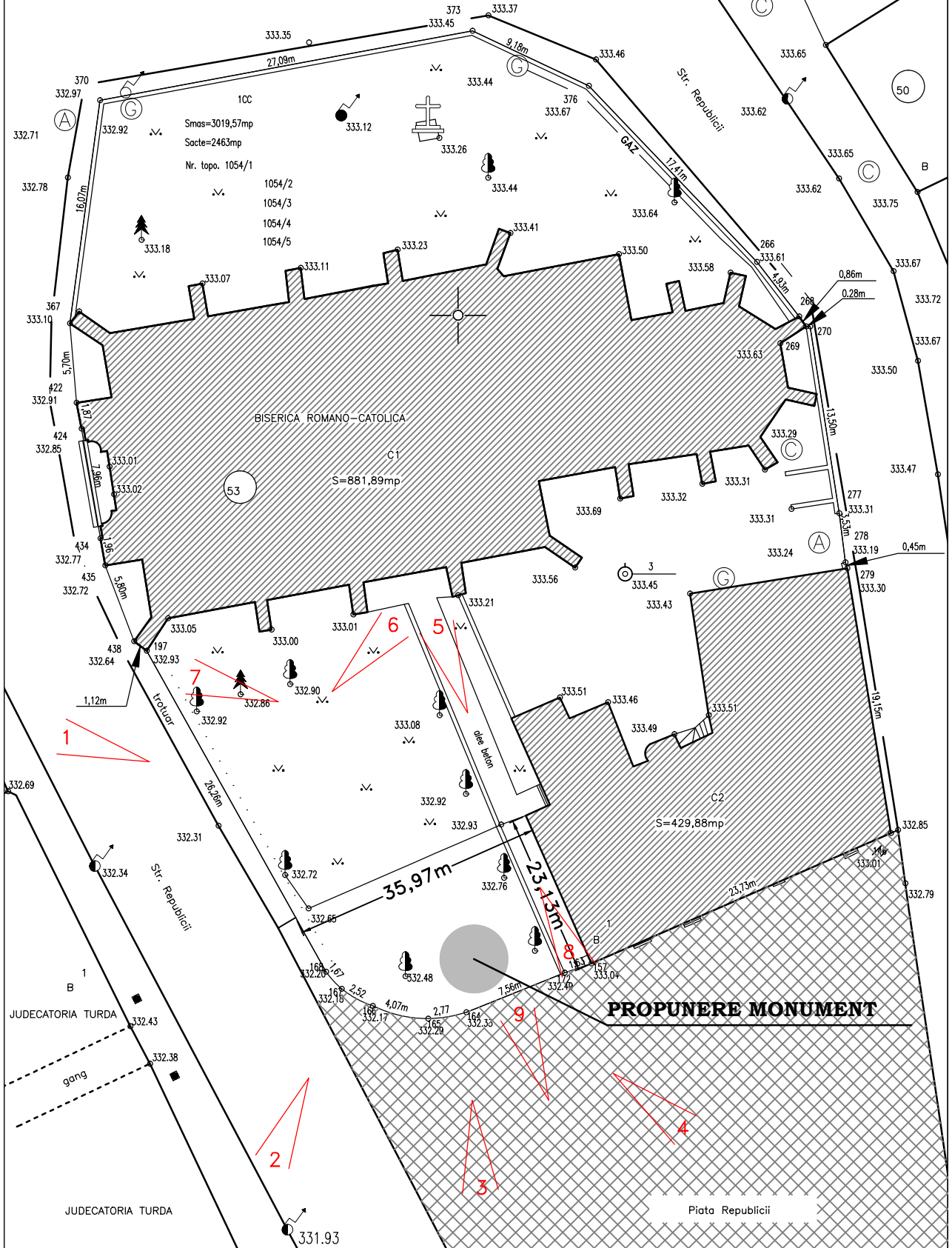
(intravilan)
scara: 1:500

JUDETUL: C L U J
UNITATEA ADM.-TERIT.: TURDA
COD SIRUTA: 55259.
ADRESA CORPULUI DE PROPRIETATE:
STR. REPUBLICII, NR. 53, MUN. TURDA

DENUMIRE PROPRIETAR:
PAROHIA ROMANO-CATOLICA TURDA
ADRESA: REPUBLICII, NR 1,
MUN.: TURDA
JUDETUL: C L U J

NR. TOPO: 1054/1, 1054/2,
1054/3, 1054/4, 1054/5.
NR. CAD. AL CORPULUI DE PROPRIETATE:
NR. C.F: 3112

Data: Decembrie 2006
Intocmit: sing. Moldovan Ioan

2. FOTODOKUMENTÁCIÓ – HELYSZÍN

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

3. A VALLÁSSZABADSÁG EMLÉKMŰVE

„Urunk öfelsége miképpen ennek előtte való gyűlésibe országával közönséggel az religio dolgáról végezött, azonképpen mostan és ez jelen való gyűlésébe azont erősíti, tudniillik, hogy midőn helyökön a prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, kiki az ő értelme szerint, és az község ha venni akarja, jó, ha nem pedig senki kényszerítéssel ne kényszerítse az ü lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő néki tetszik. Ezért pedig senki az superintendensök közül, se egyebek az prédikátorokat meg ne bánthassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, az elébbi constitutiók szerint, és nem engedtetik ezt senkinek, hogy senki fogsággal, avagy helyéből való priválással fenyőgessön az tanításáért, mert a hit Istennek ajándéka, ez hallásból lészön, mely hallás Istennek ígéje által vagon.”

A Magyar Unitárius Egyház intézményi fennállását az 1568-as tordai országgyűlés vallásügyi határozatának kihirdetésétől számítja. Ezen esztendőnek januárjában ugyanis az erdélyi rendek a világon egyedülálló, más európai országokat évszázadokkal meghaladó jelentőségű törvényt fogadtak el, amely a közösségek számára biztosította a szabad lelkesválasztáshoz való jogot. 2018-ban, az unitárius felekezet fennállásának, valamint a vallásszabadság törvénye elfogadásának 450-ik évfordulóján, Tordán, szobor felállítása által kíván emlékjelet hagyni a Magyar Unitárius Egyház. Ez az írás az emlékmű elkészítéséhez szükséges eszmei és szakmai támpontokat tartalmazza.

Az 1568-as tordai országgyűlés vallásügyi határozata talán Erdély legnagyobb ajándéka az európai kultúra számára. A törvény eszmei gazdagságának és értékének megértéséhez szükséges néhány gondolatot megfogalmazni a korszak általános jellegzetességeivel, valamint az erdélyi társadalom sajátos arculatával kapcsolatban.

A korszak meghatározó eszmei áramlata a protestáns reformáció, amelynek kialakulóban levő felekezetei és a római katolikus egyház ádáz küzdelmet vívtak egymással. Az általános európai szokás a cuius regio, eius religio (akié a terület, azé a vallás) elve volt, amely lehetővé tette az uralkodóknak, hogy saját vallási nézeteiket ráerőltessék a fennhatóságuk alatt élőkre, akár a másképp gondolkozók meghurcoltatása, kínzása, kivégeztetése, vagy – enyhébb esetben – a területükről való elűzés eszközeivel. A kisebb-nagyobb vallási háborúk, az „eretneknek” minősített személyek nyilvános kivégzése, bizonyos tanok elítélése visszatérő jelensége volt a kor Európájának. Abban az esetben, ha egy adott területen különböző felekezetű, vagy gondolkodású csoportok éltek, az uralkodók általános megoldása a feszült vallási kérdésre, valamelyik közösség felkarolása, a másikkal pedig az üldözése volt. A mai „vallási pluralizmus” eszméje jószérivel ismeretlen volt az adott korban, s ha elő is fordult az csupán annak tudható be, hogy a felek nem voltak biztosak erőfölényükben, ám folyamatosan azon dolgoztak, hogy külső tényező bevonásával mihamarabb a maguk oldalára billentsék a hatalmi mérleget.

A fiatal, török beleegyezéssel, de viszonylagos függetlenséggel rendelkező Erdélyi Fejedelemség a tárgyalt időszakra szinte teljes mértékben protestánsná vált. A római katolikus egyház csupán a Székelyföld bizonyos régióiban, s egyes főurak udvaraiban maradhatott fenn. A protestantizmusnak viszont megannyi áramlata megtalálható volt a törekenny stabilitású országban. Az erdélyi szászok önálló püspökségbe szerveződve szabályozták a vallási kérdést, tiltva minden olyan nézetet, amely eltért a lutheri reformáció eszméitől. A magyar és székely náció kisebb mértékben a helvét, református elveket, nagyjából viszont a Dávid Ferenc püspök által is hirdetett unitárius nézeteket vallotta. A

döntéshozók belátták, hogy az Európában elterjedt vallási feszültségből kinövő esetleges fegyveres konfliktus katasztrofális következményekkel járna a két ellenséges nagyhatalom találkozási területén fekvő, amúgy is eléggé instabil helyzetben levő országra. Ilyen körülmények között a kérdés megoldása mindenképp égetően fontos kérdés volt az országgyűlés számára. A helyzet megoldása viszont páratlan a korabeli Európában, ugyanis az erdélyi rendek nem a többségi nézetet erősítették meg, a többiek kárára, hanem elvi, bibliai alapon oldották meg a problémát, törvény által rögzítve a közösség választási jogának a biztosítását.

A döntés belső logikájának – és a határozat tényleges értékének – jobb megértéséhez ajánlott a határozat zárómondatából kiindulni, ugyanis ez hordozza a megoldás alapfeltételezését: „...mert a hit Istennek ajándéka, ez hallásból lészön, mely hallás Istennek ígéje által vagyon.” Ha a határozat szövege nem ezzel az érveléssel zárulna, hanem esetleg a fejedelmi akaratra, vagy az ország biztonságára hivatkozna, akkor el kellene ismerni, hogy valóban egy diplomáciai, politikai határozattal állunk szemben, amelynek célja a béke megőrzése. Ám a Bibliára való hivatkozás a törvény értelmét nem a reálpolitikában, hanem a vallásos gondolkozásban rögzíti. A tipikusan protestáns megfogalmazás alapvető meggyőződése, mely egyben a törvény tartalmi kiindulópontja, az, hogy a hit Isten ajándéka (Ef 2,8). A kegyelem útján megfogalmazódó hit – vallja ez a felfogás – nem emberi „találmány”, hanem Isten juttatja el a benne való bizalom lehetőségét az emberhez, mégpedig (újabb erősen protestáns meggyőződés) a Szentírás hallgatása révén. Az istenismeret tehát elsősorban a bibliai tanításon keresztül jut el az emberhez, ennek pedig eszközei a papok, akik a prédikálás révén magyarázzák, értelmezik a szentírásbeli tanítást. Mivel ez a hit nem emberi, hanem isteni eredetű, senkinek sincs joga szembeszegülni a közösség akaratával, amikor olyan prédikátort akar fogadni, akinek a tanítása tetszik. Minden igaz pap ugyanazt a Szentírást magyarázza, ezen értelmezések helyességének a megítélése pedig nem egy külső dogmatikai ellenőrző hatóság, sem a politikumnak nem feladata, hanem egyedül a közösségnek, amely a beszédet be kell fogadja. A közösség az, amely – a tagjaiban ébredő hit révén – visszahat az egyénre, a minél helyesebb, azaz bibliaibb igazság felfogása érdekében. És ebbe a folyamatba sem az erkölcsi rendre figyelő püspök (korabeli szóhasználat, szuperintendens), sem a politikai hatalom (nemesek, vagy fejedelem) bele nem szólhat, mivel ez mind Isten ajándékának a megvalósulását korlátozná, vagy gátolná.

Összegezve a fentieket, elmondható, hogy egy politikai, döntéshozó testület, az ország békéjének érdekében, nem a „józan” politizálás eszköztárához folyamodott, hanem egy tisztán eszmei, teológiai alapra építve fogalmazta meg az osztársadalmi problémára adott válaszát. Ebben pedig ez az országgyűlési határozat egyedi, egyben olyan, amely nem fogalmazódhatott volna meg a radikális szentírásközpontúságot valló Dávid Ferenc és köre nélkül.

Európa többi országában majdnem másfél évszázad kellett elteljen, hogy teljesen más ideológiai alapon megfogalmazódjon az az eszme, amely Erdélyben lehetővé tette több felekezet viszonylagos békés együttélését, a vallásszabadság elve.